ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Μᾶς ἔφεραν μιὰ ὑπηρέτρια Μυτιληνιά. Εἶχε μακρυὰ καστανόχρυσα μαλλιά, κορμοστασιὰ θεᾶς, μάτια ἀμυγδαλωτά, κατάμαυρα, ὑγρά. Ἦταν Πλωμαριώτισσα, ἀπὸ τὸ καημένο τὸ χωριό.

Ὅταν ἔβλεπε ἀπὸ τὸ παράθυρο καράβια νὰ περνοῦν, ἄφινε, πολλὲς φορές, τὴ δουλειά της κι' ἔτρεχε στὸ παράθυρο ποὺ ἔβλεπε τὴ θάλασσα καὶ κοινοῦσε τὸ μαντῆλι της. Πότε ἔκλαιγε καὶ πότε γελοῦσε. Τότε ἡ θεία μου τὴν ἐμάλωνε κι' ἐκείνη τραγουδοῦσε δίστιχα παραπονετικά.

Ἐγὼ ἤμουν ὁ γραμματικός της. Γῆς ἔγραφα τὰ γράμματά της καὶ τῆς διάβαζα ἐκεῖνα ποὺ λάβαινε. Μοῦλεγε κι' ἔβαζα σὲ κάθε γράμμα δυὸ-τρία δίστιχα βαμμένα μὲ τὸ φαρμάκι τῆς ξενητειᾶς καὶ ἔπειτα τὰ χαιρετίσματα, δυὸ σελίδες γιὰ ὅλες καὶ γιὰ ὅλους, μὲ ὀνόματα κι' ἐπίθετα.

Πολλὲς φορὲς μοῦ φαινόταν ἀνυπόφορο μαρτύριο αὐτὸ κι' ἔγραφα τὰ μισὰ ὀνόματα. Δὲν ἤξερα πῶς αὐτὸ ἦταν ἀπάτη καὶ πῶς μποροῦσε μιὰ τέτοια παράλειψη νὰ ἔχη κακὸ ἀποτέλεσμα. Ἀλλὰ ἤρθε στιγμὴ νὰ καταλάβω τὸ σφάλμα μου καὶ πικρὰ νὰ μετανοιώσω.

Ὁ θεῖος μου, καραβοκύρης γνωστὸς σ' ὅλα τὰ ὡραῖα λιμάνια τῆς Μυτιλήνης, μὲ πῆρε τὸ καλοκαίρι νὰ θαυμάσω κι' ἐγὼ τὰ Μοσκονήσια, ποὺ καθρεφτίζουν τὶς ἐλῆες στὴ θάλασσα, τὶς Κυδωνίες ἀντίκρυ, μὲ τὸν ὁλοζώντανο ἑλληνισμό τους καὶ τὰ μαγικὰ τῆς Μυτιλήνης περιγιάλια μὲ τὸν ἐργατικὸ λαό τους.

Ἡ Ἀμερσοῦδα — ἔτσι τὴν ἐλέγαν τὴν ὑπηρέτρια — μὲ παρακάλεσε πρὶν φύγω νὰ τῆς κάμω «μιὰ γραφή». Μὰ ἡ εὐλογημένη ἀράδειασε τόσα ὀνόματα καὶ τόσο βιαστικὴ ἤμουν ἐγώ, ὥστε αὐτὴ τὴ φορὰ δὲν ἔγραψα κανένα ἀπ' τὰ χαιρετίσματα καὶ μόνον ὅταν τὴν εἶδα νὰ φιλῆ τὸ γράμμα καὶ νὰ μοῦ λέη: «Νὰ πῆς τῆς μανούλας μου πῶς ἐδῶ τὸ φίλησα, νά, σωστὰ ἀπάνω στὰ χαιρετίσματα», τότε μετάνοιωσα λιγάκι. Ἀλλὰ ἔκρυψα τὸ γράμμα, ἐνῶ ἐκείνη μοῦλεγε:

— Κωσταντέλα, νὰ πᾶς τὴν Κυριακὴ στὸν Πλάτανο τῆς Μέραινας, νὰ διῆς ποὺ κοινοῦνται στὴν κούνια καὶ τραγουδοῦνε τὰ κορίτσια, νὰ πᾶς καὶ στὴν Παναγιὰ τὴν Ἁγιασώτισσα νὰ δῆς ὠμορφιά...

Ἡ θεία μου μοῦ ἔδωκε κι' ἐκείνη συμβουλὲς κι' ἐγὼ ἔκανα τὸ πρῶτο μου ταξεῖδι μὲ θαυμάσιο καιρὸ κι' ἐγνώρισα τὰ μαγικὰ ἀκρογιάλια. Μὰ δὲν θὰ περιγράψω ἐδῶ τὸ ταξεῖδι μου.

Ὅταν ἐφτάσαμε στὸ Πλωμάρι, πῆρα ἄδεια ἀπὸ τὸ θεῖο μου κι' ἀνέβηκα μὲ μουλάρι στὸ καημένο τὸ χωριό. Βρύσες μαρμαρένιες στὸ δρόμο, μὲ δίστιχα σκαλισμένα στὸ μάρμαρο, ποὺ δὲν τἄχω πειά πρόχειρα: «*Δροσίσου, ξένε, καὶ προσευχήσου, γιὰ τὴν ψυχὴ τοῦ δεῖνα ποὺ ἔκαμε τὴ βρύσι*».

Ὁ ἀγωγιάτης ἤξερε τὴν οἰκογένεια τῆς Ἀμερσούδας:

— Καλοὶ ἄνθρωποι, νοικοκυραῖοι... μοῦ εἶπε. Τὸ κορίτσι ξενητεύτηκε γιὰ νὰ ξεχρεωθοῦνε καὶ νὰ τελειώση καὶ τὸ σπίτι της, γιατὶ ἐδῶ τρέπει κάθε κορίτσι νὰ ἔχη καὶ τὸ σπίτι του καὶ ὅλο τὸ νοικοκυριό του, ἀκόμα καὶ μάλλινα σκεπάσματα γιὰ τὰ μοσχάρια. Χωρὶς αὐτὰ δὲν παντρεύεται...

Τὸ χωριὸ ἦταν κρυμμένο πίσω ἀπὸ τὸ λόφο καὶ δὲν φανόταν. Ὁ ἀγωγιάτης μοῦ εἶπε πῶς οἱ πρόγονοί τους ἔτρεμαν τοὺς Ἀλγερίνους πειρατὲς καὶ τότε ἐξήγησα καὶ τὸ δίστιχο:

Κάλλιο σκλάβα στ' Ἀλιτζέρι
πάρα στὸ δικό σου χέρι!

Στὸ δρόμο συναντήσαμε μιὰ ὡραία Πλωμαριώτισσα, ποὺ κρατοῦσε τὴ στάμνα της στὴ μέση της κι' ἔγερνε μὲ χάρι δεξιά. Καὶ μόλις φτάσαμε στὸ χωριό, μᾶς περιστοίχισαν τὰ παιδιὰ καὶ τὰ γουρουνάκια.

Φτάσαμε καὶ στὸ σπίτι τῆς Ἀμερσούδας. Ἡ μητέρα της, ὡραία ἀκόμα, μᾶς δέχτηκε στὸ δῶμα της μ' ἀγάπη καὶ συγκίνησι. Μᾶς ἐπρόσφερε ὀπωρικὰ καὶ ραχί.

Κατόπιν ἄρχισε τὶς ἐρωτήσεις γιὰ τὴν Ἀμερσοῦδα:

— Τράνεψε; Μᾶς θυμᾶται; Μᾶς ἀγαπάει;...

Τῆς ἔδειξα τὸ γράμμα καὶ μαζεύτηκαν γύρω στὸν ἀργαλειό, ποὺ ἔφαιναν ἕνα ψηφιδωτὸ πολύχρωμο, ὅλοι οἱ συγγενεῖς. Ἦρθε κι' ἡ γιαγιὰ μὲ τὸ δεκανίκι της.

Τότε ἡ Μαργέλα, συγγενικὸ κορίτσι, διάβασε τὸ γράμμα καὶ τὰ στιχάκια. Μὰ ὅταν ἡ γρηά, ποὺ τὴν κατάτρωγε μὲ τὰ θαμπά της μάτια, δὲν ἄκουσε τ' ὄνομά της στὰ χαιρετίσματα, ἔκρυψε τὸ πρόσωπό της μέσα στὸ μαῦρο μαντῆλι τοῦ κεφαλιοῦ της κι' ἔκλαψε πικρά.

Κι' ἡ νοικιά της, μιὰ θεόρατη γυναῖκα, πικράθηκε κι' ἐκείνη γιὰ τὸν ἴδιο λόγο καὶ εἶπε λυπημένα:

— Ἔ, στὴν ξενητειὰ ξεχνοῦνε καὶ τὸ χωριὸ καὶ τὸ συγγενῆ καὶ τὸ φίλο!...

Δυὸ χοντρὰ δάκρυα ἔβρεξαν συγχρόνως τὸ χοντρὸ πρόσωπο τῆς νουνᾶς. Γύρισα τότε κι' εἶδα γύρω μου πικραμένα πρόσωπα. Μιὰ σιωπὴ κατάρα γιὰ τὴν ξενητειὰ φτερούγιζε τριγύρω μου.

Ἔξω, ἀνάμεσα ἀπὸ δυὸ λόφους, φαινόταν ἕνα θαυμάσιο τρίγωνο γαλανό, καὶ μέσα ἔπλεε, θαρρεῖς, ἀόριστη σὰν ὄνειρο μακρινό, ἡ Χιος καὶ μιὰ γλῶσσα τοῦ Καραμπουρνοῦ.

Ἡ γρηὰ ἄρχισε νὰ τραγουδῆ παραπονετικά, γιατὶ ἐδῶ στὴν πατρίδα τῆς Σαπφοῦς καὶ τοῦ Ἀλκαίου τραγουδοῦν τὴ χαρὰ καὶ τὴ λύπη τους.

Τῆς ἔγραφα τὰ γράμματά καὶ τῆς διάβαζα ἐκεῖνα ποὺ λάβαινε...

Ἡ συνείδησι μ' ἔτυπτε. Ποῦ νὰ φανταστῶ πῶς τὰ δυὸ ἐκεῖνα φύλλα τὰ χαιρετίσματα, ποὺ παράλειψα νὰ γράψω, θὰ σκόρπιζαν ἐκεῖ ἀντίκρυ μου τόση λύπη, τόσο βαθὺ πόνο, τόσο παράπονο!..

Ἐδάκρυσα, θυμήθηκα τὸ φίλημα ποὺ ἔδωκε ἡ Ἀμερσοῦδα στ' ἄγραφα χαιρετίσματα ἐτάνω, καὶ εἶπα:

— Τὸ καράβι ἔφευγε καὶ δὲν πρόφτασα νὰ γράψω τὰ χαιρετίσματα γιὰ ὅλους σας ποὺ μὲ παρακαλοῦσε νὰ γράψω ἡ Ἀμερσοῦδα. Μὰ δὲν ξεχνᾶ ἐκείνη κανένα. Σᾶς θυμᾶται πάντα...

Ἡ γρηὰ ἄνοιξε τὸ κατάμαυρο μαντῆλι της καὶ φάνηκε τώρα γελαστὸ τὸ πρόσωπό της.

Καμπάνες χτυπούσανε πένθιμα. Μοῦ εἶπαν πῶς πνίγηκε ἕνας καραβοκύρης καὶ ἡ γρηὰ μοῦ ἔδειξε ἀντίκρυ τὶς λεῦκες ὁλόσισες σὰν λαμπάδες, καὶ εἶπε πικρά:

— Ἀπὸ δῶ, ἀπ' αὐτὰ τὰ δέντρα κάνουν κατάρτια γιὰ τὰ καράβια καὶ ξενητεύουνται τὰ παιδιά μας. Ἄχ, ἡ ξενητειά!...

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΠΟ ΠΑΝΤΟΥ

Ο ΘΕΟΣ ΤΗΣ... ΚΟΥΖΙΝΑΣ

Οἱ Κινέζοι λατρεύουν πολλοὺς θεούς, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸ θεὸ τῆς... μαγειρικῆς. Ὁ θεὸς αὐτὸς θεωρεῖται προστάτης τῆς κουζίνας καὶ σ' αὐτὸν ἀποδίδονται ὅλα τὰ ἀτυχήματα ποὺ συμβαίνουν ἀπὸ ἀνικανότητα ἢ ἀπροσεξία τῶν μαγείρων. Ὅταν π.χ. σβύσει ἡ φωτιά, ἢ καεῖ τὸ φαΐ, ἢ ξινίσει τὸ γάλα, ὁ μάγειρος ἢ ἡ μαγείρισσα τὰ βάζουν μὲ τὸ εἴδωλο τοῦ θεοῦ, τὸ ὁποῖο βρίσκεται σὲ μιὰ γωνιὰ τῆς κουζίνας καὶ τὸ βρίζουν ἢ τὸ ρίχνουν στὴ φωτιὰ καὶ τὸ καίνε. Ὡστόσο, ἐπειδὴ πιστεύουν ὅτι, μετὰ τὸ κάψιμό του ὁ θεὸς αὐτὸς πηγαίνει στὸν Παράδεισο καὶ διηγεῖται στὸ Βούδα ὅλα τὰ συμβάντα τῆς κουζίνας, φροντίζουν ν' ἀλείψουν τὸ στόμα του μὲ πετιμέζι πρὶν τὸν κάψουν, γιὰ νὰ κολλήσουν τὰ χείλη του καὶ νὰ μὴ μπορῆ ἔτσι νὰ μιλήση!...